

บทบาทของประเทศไทยในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ The Role of Thailand in Developing the Artificial Intellectual

ศิริโรตม์ ภาคสุวรรณ¹

Sirot Phaksuwan

Received May 30, 2021 & Revise June 18, 2021 & Accepted June 30, 2021

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะตีแผ่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual) โดยเริ่มต้นการให้ความหมายของ AI ความสำคัญของ AI ตามด้วยบทบาทของประเทศไทยในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์โดยศึกษาพิจารณาบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนไทยในการพัฒนา AI ในแง่ที่ว่ามีความก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายด้านปัญญาประดิษฐ์ที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย ในอนาคตเราสามารถเรียนที่ได้ก็ได้ ดังนั้นห้องเรียนจึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป สถานศึกษาอาจต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ประสานความรู้และในขณะที่ระบบการประเมินก็ต้องปรับ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องเตรียมวางกฎเกณฑ์รองรับการประมวลผู้เรียน ส่วนครูก็ต้องเปลี่ยนบทบาท ต้องหาความรู้เพิ่มเติม เพราะถึงแม้ (AI) มาแทนครู แต่ครูก็จำเป็นต้องมี เช่นทำการวิเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำหายในระบบการศึกษา

คำสำคัญ: 1.บทบาท, 2.การพัฒนา, 3.ปัญญาประดิษฐ์

Abstract

this article The author aims to expose the facts about the development of artificial intelligence or AI (Artificial Intellectual), starting with the definition of AI, the importance of AI, followed by the role of Thailand in the development of artificial intelligence by studying the role of the sector. The state and the Thai private sector in AI development in terms of how much progress has been made. As well as recommendations for the development of artificial intelligence strategies and policies that are likely to benefit Thailand. In the future we can study anywhere. So the classroom is no longer necessary. Educational institutions may have to change their roles as knowledge coordinators and while the assessment system has to adjust. The Ministry of Education must prepare rules to support the auction of learners. Teachers have to change roles. Need to find more knowledge because even if (AI) replaces teachers, teachers need to be such as analyzing, giving feedback to learners, etc. This is a challenge in the education system.

1, รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: Sirot.bh@ssru.ac.th

Keywords: 1. Role, 2. Development, 3. Artificial Intelligence

1. ความหมายของปัญญาประดิษฐ์ (AI)

ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual) คือ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์หรือระบบสมองกลอัจฉริยะ ซึ่งจะเป็นกลไกที่สำคัญอย่างมากในอนาคต ไม่ว่าจะเป็น การทำธุรกิจ การอุตสาหกรรมใด ๆ หรือ แม้แต่การบริหารงานจัดการหน่วยงานก็จะต้องมี AI เป็นตัวช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพกล่าวได้ว่า ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI คือ เครื่องจักรที่มีฟังก์ชันที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจเรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ อาทิเช่นการเรียนรู้ การรับรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเครื่องจักรที่มีความสามารถเหล่านี้ถือว่าเป็นปัญญาประดิษฐ์ (AI) และในปัจจุบัน AI มีความสามารถเฉพาะทางได้ดีกว่ามนุษย์ อาทิเช่น AI ที่ใช้ในการผ่าตัด (AI-assisted robotic surgery) ที่เชี่ยวชาญในเรื่องการผ่าตัดมากกว่านายแพทย์ในปัจจุบัน ซึ่งผลงานวิจัยด้าน AI ปัจจุบันอยู่ในระดับนี้

คนที่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์และบรรดาโปรแกรมเมอร์ทั้งหลายก็คงจะรู้เรื่อง AI ไม่น่าก็น้อยแต่ AI ก็ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่เพราะมันถูกพัฒนามาหลายสิบปีจนมีระบบการวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ชาญฉลาดคล้ายมนุษย์ โดยมันสามารถแก้โจทย์ต่าง ๆ ได้และสามารถจำสิ่งต่าง ๆ ได้ ยิ่งไปกว่านั้นมันสามารถได้ยินและโต้ตอบกับมนุษย์ได้อีกด้วย [http://genonline.co./wb-content/uploads/20/9/02/AI-Thailand-190225-0015-386&280./jpg.] ตัวอย่างของ AI ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง “Her” ที่ออกฉายในปีพ.ศ. 2556 โดยมีตัวละครหลักในหลังนี้เป็นระบบปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual) ชื่อซาแมนธา (Samantha) ซึ่งเธอเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีหน้าที่เป็นเลขาส่วนตัวให้กับเจ้าของโดยพูดคุยได้เหมือนคนจริง ๆ แล้วเป็นโปรแกรมอัจฉริยะ (Genius Program) ที่คนทั่วไปสามารถหาซื้อมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และโลกเมื่อ 5 ปีก่อนหนึ่งออกฉายกระแส AI ต้องมาก่อน (At First) กำลังตื่นตัวไปทั่วโลกและกำลังจะกลายเป็นระบบหลักที่ถูกนำมาปรับใช้ในระบบอุตสาหกรรมรวมถึงเป็นเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ (The Way of Human Life)

กล่าวโดยสรุป AI เป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่มีคุณสมบัติและความสามารถคล้ายมนุษย์อีกทั้งสามารถทำงานได้อย่างลงตัวและอาจเรียกได้ว่า AI คอวิทยาศาสตร์ของการเลียนแบบทักษะของมนุษย์เคย AI เป็นเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยซึ่งสามารถทำงานซับซ้อนที่นำเบี่ยงเบนมนุษย์ได้อย่างดีเยี่ยมซึ่งช่วยทำให้เรามีเวลาไปโฟกัส (Focus) งานที่สำคัญและสามารถสร้างมูลค่าได้มากกว่า นอกจากนี้การประยุกต์ใช้ AI ในด้านอุตสาหกรรมยังช่วยลดต้นทุนและเพิ่มรายได้มหาศาลเช่นในปัจจุบันมีการนำ AI มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมโดย แมคคินเซย์ แอนด์ คอมพานี (McKinsey & Company) บริษัทที่ปรึกษาการบริหารชั้นนำของโลกได้กล่าวไว้ว่า AI มีศักยภาพทำงานได้ถึง 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการขายปลีกและสร้างรายได้มากขึ้นถึง 50 เปอร์เซ็นต์ในการธนาคารเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เทคนิคในการวิเคราะห์แบบอื่น ๆ และสร้างรายได้มากกว่า 89 เปอร์เซ็นต์ในการขนส่งคมนาคม นอกจากนี้นายแมคคินเซย์ได้ทำการประเมินว่า AI จะขับเคลื่อนทุก ๆ อุตสาหกรรมให้เติบโตได้ในอัตรา 99 เปอร์เซ็นต์เป็นอย่างน้อย [อ้างอิงข้อมูล www.thaiprogrammer.org/2018/whatisai]

2. ความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual)

ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual) มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศชาติเพราะเป็นกระบวนการจำลองความคิดในสมองของมนุษย์เพื่อให้เป็นระบบความคิดและตัดสินใจเองได้โดยสามารถวิเคราะห์และสร้างผลลัพธ์ออกมา (Output) ที่เหมาะสมได้อย่างถูกต้องและวิธีการสร้างระบบ AI ให้มีประสิทธิภาพเพียงอยู่ในระหว่างการวิจัยและการทดลองหลากหลายรูปแบบแต่ส่วนใหญ่จะเป็นการสร้างระบบการเรียนรู้ของเครื่องจักร(Machine Learning) และป้อนข้อมูลเข้าไปอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นคลังข้อมูลที่ระบบจะดึงออกมาวิเคราะห์และสร้างผลลัพธ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของเครื่องจักรให้เป็นผู้ที่สอนตัวเองได้จากการใส่ข้อมูลตั้งต้นไปจำนวนหนึ่ง กล่าวได้ว่า AI เป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นซึ่งทุกภาคส่วนต้องเรียนรู้ ต้องปรับตัวและพัฒนา ซึ่งถ้าเราทางเราเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือและนำมาสร้างสรรค์ต่อยอด ยุค AI จะเป็นยุคที่มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างมหาศาล (We will earn the grate benefits)

3. บทบาทของประเทศไทยในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual)

การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทยเห็นได้จากบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI)

3.1 บทบาทของภาครัฐ

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคมพ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทช.) ร่วมกับคณะกรรมการการเศรษฐกิจแห่งชาติเอเซียและแปซิฟิก หรือ ESCAP (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) และกูเกิล (Google) ได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยผลกระทบต่อสังคมของปัญญาประดิษฐ์(Artificial Intellectual Social Impact Summit) โดยมีภาครัฐและภาคเอกชนจากประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเซียและแปซิฟิกเข้าร่วมประชุมด้วย โดยไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในครั้งนี้และดร.กิติพงค์ พร้อมวงศ์เลขา สวทช.กล่าวในตอนหนึ่งของการประชุมว่า “ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual) เป็นเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าที่ทุกคนกล่าวขวัญถึงในปัจจุบันและจะทวีความสำคัญยิ่งในอนาคตและแม้ว่าจะเป็นเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพของชีวิตมนุษย์ในหลายด้าน แต่ด้านความเป็นเทคโนโลยีที่สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผันจะทำให้เกิดความกังวลถึงผลกระทบต่อสังคมในทางลบซึ่งเรื่องนี้ สวทช.ได้มีมาตรการรองรับโดยได้เสนอกฎหมายที่เรียกว่า Policy and Regulatory Sandbox เพื่อสนับสนุนการทดลองใช้นโยบายและกฎระเบียบในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ไปใช้ในสังคมเพื่อศึกษาผลกระทบในวงจำกัด แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งออกกฎระเบียบที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้ในชีวิตจริงในวงกว้างซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้จะช่วยทำให้สังคมคลายความกังวลใจและสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs (Sustainable Development Goals) ด้วยแนวทางการทำงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย นอกจากนี้ สวทช.คาดหวังว่าเครือข่าย ARTNET on STI และ AI for SOCIAL GOOD จะเป็นเวทีสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้กับสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันในภูมิภาคอันจะนำมาซึ่งการจะทำนโยบายและมาตรการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกันต่อไป”

นางสาว อาร์มิดา सालลีอาห์ อลิสจาห์บานา (Armida Salsiah Alisjahbana) ผู้ช่วยเลขาธิการสหประชาชาติและเลขาธิการบริหาร ESCAP ได้กล่าวว่า “เอสแคป (ESCAP) เห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเร่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs (Sustainable Development Goals) ในภูมิภาคเอเชียและ 80 ฝึกโดยเอสแคปไปร่วมมือกับคูเกิลและสมาคมแห่งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่อยู่ริมชายขอบแปซิฟิก (Association of Pacific Rim Universities) จัดตั้งเครือข่ายวิจัยปัญญาประดิษฐ์เพื่อสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Asia-Pacific AI for Social Research Network) โดยต่อยอดจากเครือข่ายวิจัยและฝึกอบรมด้านนโยบาย สวทช.แห่งเอเชียและแปซิฟิกหรือ ARTNET on STI ที่เอสแคป สวทช. และสถาบัน STEPI แห่งประเทศไทยร่วมกันจัดตั้งขึ้นซึ่งเครือข่ายวิจัยดังกล่าวจะเป็นเวทีที่รวบรวมนักวิชาการชั้นนำจากประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เพื่อผลผลิตงานวิจัยวิธีการส่งเสริม AI เพื่อสังคมและโครงสร้างกำกับดูแลที่เหมาะสมเพื่อบริหารความเสี่ยงและความกังวลต่าง ๆ

นายเคนท์ วอล์กเกอร์ (Kent Walker) รองประธานอาวุโส Google AI ได้กล่าวว่า คูเกิลขอยืนยันจะร่วมมือกับเอสแคปและรัฐบาลต่าง ๆ ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ต่อไปและขอบคุณรัฐบาลไทยที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในครั้งนี้ ทั้งนี้ คูเกิลได้สนับสนุนเงินจำนวน 25 ล้านดอลลาร์เพื่อจัดการแข่งขัน Google AI Impact Challenge โดยเปิดรับข้อเสนอจากองค์กรหรือสถาบันที่มีแนวคิดที่ดีในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ AI เพื่อสังคมจนถึงวันที่ 22 มกราคมพ.ศ. 2562 [ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://ai.google/Social-Good/ImpactChallenge>]

อย่างไรก็ตาม การประชุมสุดยอดดังกล่าวได้มีการนำเสนอกรณีศึกษา (Case Study) การใช้ AI ที่สร้างผลกระทบต่อสังคม อาทิเช่น AI เพื่อการศึกษา, AI สิ่งแวดล้อม รวมถึง AI เพื่อการแพทย์ที่น่าเสนอโดยโครงการป้องกันโรคตาบอดจากโรคเบาหวานโดยนายแพทย์ไพศาล ร่วมวิบูลย์สุข ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเวชกรรม สาขาจักษุวิทยาโรงพยาบาลราชวิถี ต่อด้วยการอภิปราย (Discussion) ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง อาทิ เช่นการกำกับดูแล AI และบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริม AI เป็นต้น

จากการประชุมทางวิชาการเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายการศึกษาครั้งที่ 1 ในหัวข้อเรื่อง AI (Artificial Intellectual) หรือปัญญาประดิษฐ์นวัตกรรมพลิกโลกการศึกษาซึ่งจัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์พ.ศ. 2563 [ข้อมูลจาก หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันจันทร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2000 563 หน้า 12.] พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง ประธานกรรมการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม วุฒิสภา เป็นประธานเปิดการประชุม และบรรยายพิเศษ เรื่องการพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม โดยกล่าวในตอนหนึ่งว่า “รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปสู่ยุค 4.0 ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้เราประสบความสำเร็จได้ คือ คน และเทคโนโลยี และขณะนี้ประชากรเกิดลดลง เราก็ต้องพัฒนาคนที่เรามีอยู่ให้มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขณะที่ปัจจุบันเรามีการนำเทคโนโลยีมาใช้ตั้งแต่ต้นทางการผลิตสินค้า สร้างสรรค์ผลผลิตใช้เครื่องจักรผลิตครั้งมีความแม่นยำกว่ามนุษย์ จากนั้นก็ใช้เทคโนโลยีในการขนส่งสินค้าการค้าขายออนไลน์ ซึ่งทุกอย่างอาศัยเทคโนโลยีทั้งสิ้น ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมต้องมีการเตรียมระบบการศึกษาให้มีความเข้มแข็งโดยมีหลักสูตรที่ทันสมัย และมีผู้นำองค์กรที่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงนอกจากนี้ ดร.สุภัทรา จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษาได้กล่าวว่าสภาการศึกษา (ส.ก.ศ) เห็นว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทและเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการศึกษามากขึ้นเรื่อยๆ หากสถานที่ศึกษาไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อเทคโนโลยีที่

เกิดขึ้น ก็จะไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ (Skills) และสมรรถนะพลัง (Potent) ที่เพียงพอในการประกอบวิชาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงในสังคมปัจจุบัน

การที่เรานำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการจัดการการเรียนการสอนนั้นเพราะว่าในอนาคตเราสามารถเรียนที่ใดก็ได้ ดังนั้นห้องเรียนจึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป สถานศึกษาอาจต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ประสานความรู้และในขณะที่ระบบการประเมินก็ต้องปรับ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องเตรียมวางกฎเกณฑ์รองรับการประมวลผลผู้เรียน ส่วนครูก็ต้องเปลี่ยนบทบาท ต้องหาความรู้เพิ่มเติม เพราะถึงแม้ (AI) มาแทนครู แต่ครูก็จำเป็นต้องมี เช่นทำการวิเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำนายในระบบการศึกษา ดร.สุภัทร จำปาทอง กล่าวตบท้าย

3.2 บทบาทของภาคเอกชน

สำหรับภาคเอกชนไทยซึ่งเป็นหัวหอกของกระแส AI (Spearhead AI) ไม่ได้นิ่งนอนใจกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเช่นกัน โดยภาคอุตสาหกรรมมีการนำ AI มาใช้กันบ้างแล้วในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของระบบอัตโนมัติ (Automation System) ในสายการผลิตและการบริหารเสมือนหนึ่งการเริ่มย่างก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0) ตัวอย่างเช่น บริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ชื่อ แสนสิริ ได้นำเทคโนโลยี Amazon Web Service มาพัฒนาการประยุกต์ใช้ (Application) การบริการทางบ้าน (Home Service) ของแสนสิริให้เป็นผู้ช่วยส่วนตัวอัจฉริยะ ผ่านกล่องแสนสิริปัญญาประดิษฐ์ (Sansiri AI Box) หรือลำโพงอัจฉริยะ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มฟิงชันในการสั่งงานด้วยเสียงภาษาไทยอันเป็นการปฏิวัติรูปแบบการใช้ชีวิตที่ตอบโจทย์การอยู่อาศัยในยุคดิจิทัล (Digital Age) ซึ่งช่วยผู้ใช้แอปพลิเคชัน (Application) สามารถจัดการเรื่องต่างๆได้จากทุกที่ทุกเวลาในขณะที่กลุ่มผู้ส่งออกข้าวสาร (Rice Exporting Groups) ได้มีการนำหุ่นยนต์ (Robot) เข้ามาช่วยในสายการผลิต เช่นด้านการบรรจุภัณฑ์และการขนย้ายสินค้ามานานแล้ว และอีก 3 ปีถึง 5 ปี ข้างหน้ากลุ่มผู้ส่งออกข้าวจะนำ AI เข้ามาใช้อย่างเต็มรูปแบบในไลน์การผลิตสินค้ามากขึ้นในล่าสุดบริษัทบริษัทบางชื่อโรงสีข้าวไฟเจียเม็งจังกัด ผู้ผลิตข้าวถุงยี่ห้อชื่อ หงษ์ทอง และประกาศที่จะใช้ AI ในการประกอบการโรงสีข้าวอย่างเต็มรูปแบบในปีพ.ศ. 2562

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มธุรกิจที่ตื่นตัวกับการใช้เทคโนโลยี AI อย่างมากอันได้แก่ กลุ่มธุรกิจธนาคารซึ่งนำ AI มาใช้ในการบริการ เช่นธนาคารไทยพาณิชย์มีการจัดตั้งบริษัท SCB Abacus ที่มุ่งพัฒนา AI เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของธนาคาร กลุ่ม SCB Abacus ใช้ระบบ AI ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน “SCB Easy” และใช้ระบบ AI ในการพัฒนา “สินเชื่อแม่แมณีศรออนไลน์” ซึ่งเป็นบริษัทสินเชื่อรายแรกของประเทศไทยเพื่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ SMEs (Small and Medium Enterprises) ที่มีร้านค้าหรือให้บริการบนแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ , e - Marketplace ของ Lazada ผู้นำด้านอี - คอมเมิร์ซ (E - Commerce) ของภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia) นอกจากนี้แล้วบริษัทเอกชนหลายแห่งได้นำ Chatbot มาใช้ซึ่งเป็นระบบ AI ที่จะคอยตอบคำถามและช่วยค้นหาสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าต้องการโดยที่ระบบ AI ของ Chatbot ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ขณะที่ธนาคารกสิกรไทยภายใต้บริษัทย่อย KBTG ก็มีการพัฒนาระบบ KADE ที่มีเทคโนโลยี AI สนับสนุนการทำงานผ่านแอปพลิเคชันเคพลัส (K Plus Application) ที่ธนาคารกสิกรไทยใช้ KADE บริหารความเสี่ยงแทนมนุษย์สำหรับด้านธุรกิจผู้ให้บริการเครือข่ายสัญญาณทางโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตอย่างเช่น Ais และ DTAC ก็มีการใช้ AI เช่นกัน โดยทั้งสองเครือข่ายต่างบรรจุเทคโนโลยี Face Recognition ในการให้บริการเปิดเบอร์โทรศัพท์ใหม่หรือย้ายเบอร์โทรศัพท์เดิมโดยให้ลูกค้าสามารถทำเองได้โดยไม่ต้องอาศัยพนักงาน นอกจากนี้ DTAC ยังมี

การพัฒนา AI มาคัดแยกความคิดเห็นบนโซเชียลมีเดีย (Social Media) เป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้นด้วย

นอกจากนี้ในกลุ่มอุตสาหกรรมและเวชภัณฑ์นั้น โรงพยาบาลศิริราชได้สร้างมิติใหม่ในการให้บริการโดยมีการนำหุ่นยนต์มาจ่ายยาแทนมนุษย์เป็นครั้งแรกของประเทศไทยจำนวนหกตัวเพื่อช่วยลดการผิดพลาดในการจ่ายยาและลดการสูญเสียผู้ป่วยหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ผู้ป่วย กล่าวได้ว่าภาคเอกชนเป็นหัวหอกของกระแส AI

สำหรับประเทศไทยนั้นรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีการประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 โดยมีเป้าหมายการใช้นวัตกรรมนำพาประเทศในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยมี 10 เป้าหมายในภาคอุตสาหกรรมซึ่งจะใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคตและในปัจจุบันมีไม่ต่ำกว่า 25 ประเทศทั่วโลกประกาศให้เทคโนโลยีปัญญา (AI) เป็นแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติแล้วหรือแสดงที่ท้ออย่างชัดเจนว่า กำลังเดินหน้าจัดทำให้เป็นแผนยุทธศาสตร์อย่างจริงจังที่น่าสนใจก็คือนอกเหนือจากประเทศใหญ่ ๆ ทางเศรษฐกิจของโลกและของเอเชียก็ยังมีประเทศในทวีปแอฟริกาเช่น ตูนิเซีย และเคนยาให้ความสำคัญในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านนี้เช่นกัน ขณะที่ประเทศไทยซึ่งรัฐบาล ประกาศย้าช้า ๆ ถึงนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มาต่อเนื่องหลายปี กลับยังไม่มีเครื่องมืออย่างเป็นรูปธรรมและยังไม่ได้ถูกปิดหมุดไว้บนแผนที่โลกด้านเอไอ (AI) มีบุคคลสำคัญสองคนแนะนำรัฐบาลไทยวางยุทธศาสตร์ AI อันได้แก่ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และ ดร.ธนาธิ นุ่มนนท์ โดยดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยหรือ TDRI (Thai Development Research Institute) ได้กล่าวในการสัมมนา “ปรับทิศทางเศรษฐกิจไทยให้พร้อมสู่ยุคแห่งความ ปั่นป่วนทางเทคโนโลยี” ว่า ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเฉพาะในเอเชียตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ไต้หวันกำหนดยุทธศาสตร์และลงทุนพัฒนาเทคโนโลยี (AI) ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์เลย ซึ่งถ้าหากประเทศไทยปรับตัวไม่ทันหลายอุตสาหกรรมจะปั่นป่วนมาจากการใช้เทคโนโลยีล้ำหน้าเหล่านี้ของต่างประเทศ

มูลราคาเพิ่มจากการผลิตในหลายสาขาธุรกิจจะย้ายออกไปสู่ประเทศที่ล้ำหน้ากว่าและคุ้มค่ากว่าเศรษฐกิจไทยจะเติบโตได้แค่อ้อยละ 2.1 ต่อปีจากเป้าหมายอุตสาหกรรมในยุทธศาสตร์ 20 ปีที่คาดว่าจะโตร้อยละ 5 ต่อปีและจะมีตำแหน่งว่างงานหายไปร่วม 3 ล้านคน ขณะที่หากประเทศไทยเลือกที่จะปรับตัวโดยใช้วิธีใหม่ที่พัฒนาตัวเองได้โดยดำเนินการตามวิสัยทัศน์ “ไทยแลนด์ 4.0” เน้นเอาระบบหรือออตเมชันมาใช้ อย่างเต็มที่ก็จะโตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.1 ต่อปี

ขณะที่ดร.ธนาธิ นุ่มนนท์ ผู้อำนวยการสถาบันไอเอ็มซี กล่าวว่ารัฐบาลพูดถึงไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งไทยแลนด์ 4.0 ไม่ใช่เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) แต่จริง ๆ แล้วคือปัญญาประดิษฐ์ ดังนั้นรัฐบาลควรต้องให้ความสำคัญการลงทุนสนับสนุนให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทักษะและเทคโนโลยีที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทยแทนการเน้น “การพึ่งพาหรือซื้อเทคโนโลยี” เข้ามาใช้งานเพราะการสร้างเองจะทำให้สามารถแข่งขันได้ “เพราะฉะนั้นในบริบทของภาครัฐ บริบทของการสนับสนุนต้องลงทุนสิ่งที่เป็นแก่นแท้จำเป็น (Core) ของประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนว่าจะมุ่งเน้นด้านใดที่เรามีจุดแข็งเลยให้เงินทุน (Founding) ต่อยอดสิ่งที่นักวิจัยไทยทำไว้ ไม่ใช่พอมมีบริษัทไอทีต่างประเทศทำ เราก็ไปใช้ของทางนั้นเลย โดยหยุดงานวิจัยพื้นฐานในสิ่งที่จำเป็นแก่นแท้ (Core) ที่นักวิจัยไทยทำไว้” พร้อมกันนี้ได้ยกตัวอย่างประโยชน์ของการพัฒนาเอไอ (AI) ซึ่งจะยกระดับการพัฒนาประเทศเช่นการพัฒนาการแปลของเครื่องจักร (Machine Translation) หรือเครื่องมือดี ๆ ที่สามารถแปลข้อความให้เป็นภาษาไทยจะเอื้อต่อการท่องเที่ยว

อีกทั้งกระจายรายได้ถึงรากหญ้า เพราะลดข้อจำกัดด้านภาษาการพัฒนาแชทบอท (Chatbot) ที่ช่วยให้สามารถฟังเป็นภาษาไทยได้แม้ต่างชาติจะพูดมาเป็นภาษาอังกฤษก็ตาม [อ้างอิงจาก บัซซึบล็อค หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ฉบับวันเสาร์-อาทิตย์ 18-19 สิงหาคม ๒๕๖๑; <http://www.komchadluek.net/region/๓๓๙๙๒๕>]

4. แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายด้านปัญญาประดิษฐ์หรือ AI (Artificial Intellectual) ที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย

แนวทางและนโยบายดังกล่าวมีอยู่ 7 ข้อคือต้องมี

1. จุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ชัดเจนและแผนที่เส้นทาง (Clear Goals and Roadmap)

แต่ละประเทศต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่ายุทธศาสตร์และนโยบาย AI จะทำให้เกิดอะไรซึ่งหลักๆก็คือเอไอจะเป็นตัวช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันได้ดีในระดับโลกและสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจในด้านที่มีความแข็งแกร่งได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ข้อมูลยุทธศาสตร์และภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะเจาะจง (Strategic Data and Specific Sectors)

ประเทศที่มีนโยบายทางด้าน AI เข้าใจจุดแข็งและสามารถนำข้อมูลไปใช้แข่งขันได้อย่างไร อย่างเช่นประเทศไทยมีความแข็งแกร่งทางด้านการเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการผลิต การแพทย์รวมถึงบทบาทของ EEC (Eastern Economic Corridor) และ S - Curve Cluster ดังนั้นข้อได้เปรียบก็คือ เราจะมีข้อมูลในภาคอุตสาหกรรมเหล่านี้ซึ่งถ้ามีการเก็บข้อมูลและบูรณาการอย่างเหมาะสมและถ้าหากต่างฝ่ายต่างเก็บข้อมูลอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้จะทำให้เสียเวลาและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีองค์กรและหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการใช้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างเหมาะสม

3. สถาบันที่เป็นอิสระ (Independent Institution)

ประเทศไทยที่ยกตัวอย่างมาที่หน่วยงานวิจัยหลายแห่งที่แข็งแกร่งและมีหน่วยงานที่ช่วยประสานความร่วมมือในหลายระดับทั้งมหาวิทยาลัยหน่วยงานวิจัยและธุรกิจซึ่งองค์กรกลางที่มีความคล่องตัวเหมือนเอกชนโดยมีงบประมาณสามารถจ้างทรัพยากรคนได้และมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระรวมทั้งมีความน่าเชื่อถือที่จะทำให้เกิดความร่วมมือจากภาครัฐภาคเอกชน วิชาการงานวิจัย และภาคธุรกิจในองค์กรเหล่านี้ซึ่งจะเป็นทีมที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) ช่วยชี้แนะและผลักดันในการนำข้อมูลและ AI มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศในทุกกลุ่มชนชั้น โดยเป็นองค์กรที่สามารถกำหนดแผนและดูแลการเข้าถึงข้อมูลรวมทั้งเป็นหน่วยงานระดับสมอง (Think Tank) ที่มองแนวทางหลาย ๆ ด้านทั้งเทคโนโลยีเศรษฐกิจ กฎระเบียบและมีจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ (Ethics) เพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคตและในงานนี้ต้องฟังทุกหน่วยงานที่จะช่วยผลักดัน นอกจากนี้ยังมีระบบนิเวศวิทยา (Ecosystem) ซึ่งเป็นระบบที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในการสร้างอุตสาหกรรม AI

4. การพัฒนาการวิจัยค้นคว้าและความสามารถพิเศษโดยอาศัยการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Talent and Research Development Through)

การพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านการวิจัยและพัฒนาคนในหลายระดับจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือที่แข็งแกร่งจากหลายฝ่าย เนื่องจากพื้นฐานของเทคโนโลยีมีความซับซ้อนสูง ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ออกมา (Outcome) จะดีกว่าถ้าหากหลายฝ่ายร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา ทั้งอุดมศึกษา รวมถึงอาชีว

ศึกษา สถาบันวิจัยภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงความร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อทำให้เกิดการแบ่งปันข้อมูล (Knowledge Sharing) การพัฒนาคนและองค์ความรู้ไปพร้อมๆ กัน

5. การดึงดูดความสนใจของผู้มีความสามารถพิเศษคือพรสวรรค์ (Talent Attraction)

ประเทศที่เป็นแนวหน้าทั้งนี้ AI ล้วนแต่มีสถาบันการศึกษาและงานวิจัยพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้คนมีความสามารถพิเศษเข้ามาในประเทศซึ่งเราจะเห็นได้ว่าประเทศไทยอยู่ในทำเลที่ดีและมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และสิ่งก่อสร้างดีกรบบ้านช่องเพื่อทำธุรกิจสามารถดึงดูดคนที่มีพรสวรรค์ความสามารถเข้ามาทำงานด้านวิจัยได้ถ้าหากมีการอำนวยความสะดวก (Facilitation) เช่น การให้วีซ่า (Visa) แก่คนที่มีความสามารถเพื่อช่วยให้งานในประเทศมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากตอนนี้ตลาดทั่วโลกขาดแคลนคนที่มีประสบการณ์ (Experience) และเงื่อนไขที่มีข้อจำกัดว่าต้องมีประสบการณ์ 5 ปี ถึง 10 ปี ในสาขาที่เพิ่งมีคนสนใจอย่าง AI ถือเป็นเรื่องยากในเมืองไทย และถ้ามีเงื่อนไขว่าเป็นผู้จบปริญญาในระดับสูงรวมทั้งมีประสบการณ์ด้านการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวกับ Machine Learning และ AI ก็น่าจะเพียงพอแล้ว

นอกจากนี้ประเทศไทยควรลดระเบียบที่ยุ่งยากซับซ้อนในการขอวีซ่าและใบอนุญาตให้ทำงานได้ (Working Permit) ให้เป็นแบบเสร็จสิ้นภายในองค์กรเดียว (One Stop Service) และอีกด้านหนึ่งได้แก่ การดึงดูดคนไทยที่ทำงานในต่างประเทศให้กลับมาทำงานในประเทศไทยเพราะจริง ๆ แล้วมีคนไทยที่ทำงานกับบริษัทชั้นนำด้าน AI อย่างเช่น Google, Microsoft, Facebook, Apple, Amazon และอยู่ตามห้องปฏิบัติการทดลองวิจัยค้นคว้า (Research Laboratory) ในหลายประเทศ ดังนั้น จึงควรหาพื้นที่ให้คนเหล่านี้กลับมาสร้างงานด้าน AI ให้แก่ประเทศไทย

6. การผูกพันทางสาธารณะ ดิจิทัล ข้อมูล การอ่านออกเขียนได้ด้าน AI (Digital/ Data/ AI Literacy and Public Engagement)

7. กรอบการใช้งานด้านกฎระเบียบ

ต้องยอมรับว่า เทคโนโลยี AI มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีขอบเขต (Scope) เกินกว่าที่กฎระเบียบที่มีอยู่จะสามารถควบคุมได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดกรอบการใช้งาน (Framework) ไว้เพื่อสร้างแนวทางและความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะตามมา และถ้าหากมีการออกกฎระเบียบก็ควรจะทำให้มีความยืดหยุ่น (Flexibility) และไม่เป็นภาระหรือเป็นตัวถ่วงนวัตกรรม (Innovation) โดยอาจมีการใช้ห้องปฏิบัติการนโยบาย (Policy Laboratory) หรือ Sand Box เพื่อทดลองแนวคิดและนโยบายที่สำคัญบางอย่าง เนื่องจาก AI มักถูกนำมาใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Decision-Making) เช่น รถยนต์ที่ขับด้วยตัวเอง (Self-Driving Car) การนำ AI มาใช้ ในการตรวจจับผู้ร้ายหรือแม้กระทั่งงานด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Working) ซึ่งถ้าหากมีการผิดพลาดจากการทำงานของ AI จะมีการดูแลและรับมือกันอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรคิดเผื่อเอาไว้ด้วย

เห็นได้ชัดว่าโลกเราทุกวันนี้ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและเทคโนโลยี เราแทบจะปฏิเสธไม่ได้ว่า AI เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็น Google, Siri, Robot และถ้าหากไม่ยับยั้งตัวตามสิ่งเหล่านี้ อาจทำให้คุณล่าช้าและอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ การมีแผนเตรียมความพร้อมด้าน AI จะช่วยให้การจัดการทรัพยากรทั้งในด้านคน ด้านข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำ AI ไปใช้ในทิศทางที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้อย่างแท้จริง (อ้างอิงจาก thaipublica.org/2018/07/data_driven_society 24.)

5.เอกสารอ้างอิง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, วันจันทร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563, หน้า 12.

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ฉบับวันเสาร์-อาทิตย์ 18-19 สิงหาคม 2561.

<https://genonline.co/wp-content/uploads/2019/02/AI-Thailand-190225-0015-386&280.jpg>.

<https://ai.google/social-Good/impact Challenge>.

<https://www.komchadluek.net/regional/๓๓๙๙๒๕>.

<https://www.thaiprogrammer.org/2017/02/how-to-get-hired-by-top-tech-companies/>

<https://www.thaipublica.org/2018/07/data-driven-Society24>.

<https://www.digital/data/AI Literacy and Public Engagement>.

